

Un total de vuit centres universitaris de recerca d'arreu d'Europa rebran a partir del pròxim mes de gener l'encàrrec de la Comissió Europea d'elaborar un informe periòdic sobre l'evolució econòmica de la zona euro. El Grup d'Anàlisi Quantitativa Regional de

la Universitat de Barcelona, del qual forma part el professor d'Economia Aplicada Raül Ramos, ha estat seleccionat per formar part d'aquest projecte, que tindrà tres anys de durada. A poc més d'un mes que l'euro sigui una realitat a les nostres butxaques, Ramos opta per l'optimisme.

—L'entrada en circulació de l'euro coincideix amb un entorn econòmic no gaire favorable. L'economia dels Estats Units ha entrat ja en creixement negatiu, Alemanya es troba a les portes de la recessió i també la resta d'Europa. Tot plegat, com pot afectar a l'entrada física de l'euro?

—El que hem de tenir clar és que el que viurem a partir de l'1 de gener de l'any que ve no és l'entrada en funcionament de l'euro. L'euro ja està funcionant des del gener del 1999 i, per tant, molts dels efectes que pot tenir la moneda única ja estan en marxa. L'estabilitat canviària que hi ha hagut des del gener del 1999 entre les monedes que formen part de la zona euro ja ha estat un factor que tots els agents econòmics han tingut en compte. El Banc Central Europeu ja porta tres anys fent una política monetària única. Per tant, el canvi que veurem a partir de l'1 de gener és un canvi que macroeconòmicament ja ha estat anticipat, mentre que el que tindrem ara són efectes més de caràcter microeconòmic, relacionats sobretot amb els agents que fins ara no han tingut accés a l'euro, i que són bàsicament els consumidors. Dit això, hi ha un perill evi-

**“El principal perill
de l'euro seria haver
de tornar enrere”
*Raül Ramos***

dent que la gent associï determinats efectes econòmics que es puguin produir a partir del gener amb l'entrada en vigor de l'euro. Però hem de ser capaços de distingir el que és conjuntura del que és llarg termini. La crisi que podem arribar a tenir ara pel fet que l'economia dels Estats Units s'està desaccelerant, que les economies europees tenen una taxa d'inflació superior a les previstes, pot ser purament conjuntural. I l'euro no és una decisió que hem pres només per als propers cinc anys. Els inicis poden ser més o menys difícils, però el que és realment important és què passarà a més llarg termini i què ens reportarà la introducció de l'euro.

—Mirem a llarg termini. Catalunya, el País Valencià, Andorra, les Balears i la Catalunya Nord formen part d'un dels eixos econòmics de major creixement dins Europa, l'arc mediterrani. La posada en marxa de l'euro oferirà majors oportunitats per a aquestes regions?

—Aquest, de fet, és un dels possibles efectes que hem d'esperar. Hi ha un factor psicològic que és clau en relació amb l'euro. Nosaltres ara som conscients que quan anem a França hem d'utilitzar una moneda diferent perquè es tracta d'un país diferent. Si Andorra, en lloc d'operar en pessetes i francs, hagués operat amb una moneda pròpia, no hagués tingut l'èxit comercial que ha tingut respecte a Catalunya. Canviar de moneda és un fre, no només per la incertesa que pugui haver-hi en el canvi, sinó senzillament pel fet. Però ara, aquest element psicològic, el trenquem i tant empreses com consumidors cada vegada serem més conscients que estem en un mercat més ampli i aquest és l'efecte que pot permetre a regions, com la mediterrània, avançar en nous mercats. L'euro pot ajudar a entendre que ciutats com París estan més a prop del que pot estar la Corunya, per exemple.

—Aquesta major amplitud de mercats, però, no està exempta de perills.

—La regió mediterrània de la qual nosaltres formem part té una bona localització d'accés als mercats europeus, però hi ha altres països i regions que es poden incorporar a la Unió Eu-

ropea i que poden oferir mà d'obra barata, amb uns coneixements tècnics semblants als que podem tenir aquí. I, per tant, també hem de tenir en compte que ara les empreses poden prendre decisions de localització en un mercat més ampli i, per tant, no haver d'estar necessàriament ubicades on estan ara. Si ara busquéssim un centre de gravetat de la UE, aquest estaria més a prop nostre que quan s'ampliï cap a l'Est. Llavors aquest centre es desplaçarà. Per tant, perdrem avantatges respecte a la localització de les nostres empreses per accedir a aquests mercats.

—I com es pot reaccionar?

—Hem d'oferir una millor formació de la mà d'obra, hem de ser conscients que part del nostre avantatge ve del nivell de salaris que tenim i, per tant, el que no podem és entrar en una dinàmica de negociació de salaris que estigui allunyada de la productivitat dels treballadors. Si ens fixem en el que guanya un treballador alemany, anirem malament, perquè els nivells de productivitat no són els mateixos. Aquest és un risc que corren aquestes regions, que tenen moltes oportunitats dins la unificació econòmica europea, però que també poden veure com algunes de les seves empreses, multinacionals principalment, decideixin desplaçar-se cap a altres països de la UE.

—Vostè acaba de parlar dels salaris, i de fet a partir de l'1 de gener de l'any que ve es produirà un fet curiós: dins la zona euro tots els països compartirem la mateixa moneda i, per tant, podrem comparar preus. L'euro afavorirà un acostament en matèria de preus i salaris?

—En aquest cas, l'element de reflexió és el següent. Quan anem a fer turisme per l'interior de l'estat espanyol, no veiem que també hi ha diferències de preu? No sabem tots que quan anem a Andalusia l'alimentació no ens costarà el mateix que a Catalunya o a les Balears? I no veiem que els salaris que es paguen també són diferents? Per tant, sí que pot haver-hi un procés d'una certa harmonització en determinats béns, però, en canvi, el que són salaris i preus són regits per uns altres factors, com són les demandes dels propis béns a cada territori, la productivitat

dels treballadors i la capacitat de negociació que puguin tenir les empreses. Per tant, hi ha factors relacionats amb el propi territori, que no tenen res a veure amb les monedes, i que són els que determinen la dinàmica de preus.

—Un dels majors temors que hi ha davant l'entrada en circulació de l'euro és en termes d'inflació. Tot i que hi ha regles establertes per dur a terme l'arrodoniment de preus, hi ha força desconfiança entre els consumidors. Quin pronòstic en fa vostè?

—Els motius que poden impulsar a modificar els preus són bàsicament dos: per buscar preus psicològics o facilitats de canvi. Tres quartes parts de les empreses catalanes, xifra que també es pot aplicar al conjunt de l'estat espanyol i per a les empreses europees, ja expressen els seus preus en moneda nacional i euro. Aquest preu ja està expressat i si els empresaris l'han tocat ja ho han fet en el moment de fer el doble etiquetatge. Llavors, si això s'ha anat fent de mica en mica, aquest efecte ja el tenim incorporat a la taxa d'inflació. No s'està incomplint la llei i comparteixo la impressió que tenen els empresaris amb què he parlat: si un comerciant et venia un cargol a 1 peseta, ara ja no ho pot fer, aleshores el que farà serà vendre un paquet de cinc cargols a 0,25 euros. Això és una pujada de preus? El cargol et surt igual, el que passa és que el consumidor ha de comprar més. I aquest tipus d'operacions sí que es comencen a veure. Ara bé, serà un efecte continuat durant el temps? No, això haurà passat durant aquest any i l'anterior i, segurament, amb més intensitat durant aquests últims mesos. És un efecte conjuntural i no implica cap risc seriós per a les economies europees.

—Però les taxes d'inflació a àmbit europeu es resisteixen a reduir distàncies, especialment per part d'estats com l'espanyol. Aquesta tendència no pot posar traves al funcionament de la zona euro?

—Sí, aquest és un efecte a llarg termini, que ve motivat pel fet que hi ha una única política monetària per a tots els països de la zona euro. El Banc Central Europeu a l'hora de treballar

Biografia

Raül Ramos Lobo, nascut a Barcelona el 1972, és un dels investigadors catalans més vinculats a l'estudi de l'euro. Professor d'Economia Aplicada, Ramos forma part de l'equip d'investigadors del grup de recerca Anàlisi Quantitativa Regional (AQR) de la Universitat de Barcelona, encarregat durant aquests últims tres anys d'estudiar el procés d'adaptació de l'euro a les empreses catalanes. Una tasca que ha compaginat amb l'elaboració de la seva tesi doctoral, presentada el febrer de 1999 sota el títol *Anàlisi dels efectes econòmics de la Unió Econòmica i Monetària: el paper dels shock asimètrics*. A partir del pròxim mes de gener, Raül Ramos continuarà pendent de la nova moneda única, com a membre de la xarxa IGIER-Bocconi (formada per vuit centres universitaris de recerca econòmica, entre els quals el grup AQR) que realitzarà previsions sobre l'evolució econòmica dels països de la zona euro.

“L'euro pot ajudar a entendre que ciutats com París estan més a prop nostre que no la Corunya”

pren com a referència els indicadors agregats de la zona euro, però dins aquests cada país té un pes diferent i el que està clar és que Alemanya, França o Itàlia tenen un pes més important que d'altres i, per tant, aquesta política sempre estarà més dirigida a afavorir l'evolució econòmica d'aquests països. Nosaltres, potser en aquests moments, no necessitem una reducció de tipus d'interès perquè ja estem creixent a uns ritmes acceptables i tenim una inflació que comença a ser allunyada de la inflació de referència del 2%. Que hi hagi asimetries en la transmissió de la política monetària sí que pot ser perillós. És a dir, que la política monetària que se suposa que ens ha d'anar bé per promoure el creixement i mantenir la inflació tingui uns efectes no desitjats.

—Això faria que un euro nostre tingués menys valor que un euro alemany?

—Depèn de com evolucionin els salaris. Tampoc crec que les taxes d'inflació realment s'allunyin molt. El perill és que les diferències es converteixin en permanents. Llavors perdrem poder adquisitiu.

—A pocs dies de l'entrada en circulació de l'euro, les petites i mitjanes empreses encara manifesten certa mandra a la introducció d'una nova moneda i a tots els problemes tècnics que comportarà inicialment. Quines podrien ser les conseqüències si no entréssim a formar part de la Unió Econòmica i Monetària (UEM)?

—L'euro ha estat una aposta arriscada i s'ha fet de manera molt més ràpida, a àmbit històric, que altres unions monetàries. En menys de cinquanta anys unir econòmicament un conjunt d'estats amb una moneda única s'ha vist poques vegades. Per tant, és cert que no té precedents i que es fa difícil valorar tot aquest experiment amb suficient visió històrica. El que sí és cert

és que per a un país, com Espanya, no participar d'una experiència en què els seus socis principals comercials s'uneixen econòmicament i adopten una nova moneda amb l'objectiu d'integrar-se políticament a llarg termini... Doncs, home, quedar-se fora implica en primer lloc perdre molts clients i no poder guanyar-ne més dins d'aquests mercats. El cost d'oportunitat d'estar fora de la UEM per a Espanya no és el mateix que el del Regne Unit, perquè aquest té un volum important de fluxos comercials amb la Unió Europea, però també té molts lligams amb els Estats Units. I, de fet, l'evolució de la seva economia depèn molt més de l'americana que la de qualsevol país de la UE. Això també passa amb alguns països nòrdics, com Dinamarca o Suècia. Per a nosaltres, els països de la zona euro són els nostres clients majoritaris. Per tant, no tenim moltes alternatives.

—Per a vostè, quins són els principals perills que pot comportar l'euro per a les nostres economies?

—El principal perill seria haver de tornar enrere. Que, en algun moment, per tensions econòmiques o polítiques haguéssim de decidir tornar a les monedes pròpies de cada país. Això sí que seria un fracàs i significaria un cost polític i econòmic important. Aquesta possibilitat, però, no hi és en cap manifestació política feta fins a aquest moment i tampoc mai no ho dirà ningú. Riscos més sensats o més previsibles bàsicament és que la política monetària que s'acabi fent per al conjunt de la zona euro no sigui bona per a la nostra economia i, per tant, que pugui haver-hi un menor creixement i una major inflació del que tindriem si haguéssim estat fora. Això també és força improbable. El que està clar és que hi haurà una major estabilitat econòmica. Que, en algun moment donat, haguéssim estat millor fora de l'eurozona que dins? És possible. Però, en principi, l'efecte positiu de poder vendre a un mercat més ampli, de tenir una major estabilitat i poder créixer més, són conseqüències que de mica en mica anirem veient.

Bàrbara Amorós